

– удосконалені первинні та зведені документи з обліку запасів, які забезпечують інформацією відповідних користувачів, дозволять якісно сформувати графік документообігу, від якого залежить ефективне функціонування підприємства в цілому.

Н. О. ВЛАСОВА, канд. екон. наук, проф., НТУ «ХПІ», м. Харків

РОЗВИТОК – ОБ’ЄКТИВНА УМОВА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Умовою успішного функціонування та забезпечення конкурентоспроможності, не тільки сьогодні, але й у майбутньому є розвиток підприємства. У широкому розумінні розвиток – це процес змін, перехід від одного стану до іншого, більш досконалого.

Розвиток на відміну від зростання передбачає нарощування якісних змін, розширює можливості підприємства до відновлення та реагування на різного роду виклики зовнішнього середовища в умовах зростаючої невизначеності. Розвиток характеризується керованістю та цілеспрямованістю. В той час, як зростання характеризує кількісні зміни й можливо при незмінних якісних характеристиках системи та, як правило, викликано дією зовнішніх факторів. Зростання має певні обмеження (ресурсні, ринкові) й потребує на деякому етапі якісних змін, тобто переходу на новий рівень. В іншому випадку можливими стають спад та криза у стані підприємства.

Розвиток є багатограним явищем, що обумовлює наявність різноманітних класифікаційних ознак його видового прояву на рівні підприємств (таблиця).

Врахування наведеної типології дозволяє визначити найбільш прийнятні моделі розвитку підприємств в залежності від конкретних умов та цілей їх функціонування, етапу життєвого циклу, можливих джерел забезпечення ресурсами.

Для стійкого розвитку підприємства важливо швидко реагувати на зміни у структурі галузевого оточення, помітити нове й впровадити його. Впровадження інновацій дозволяє підприємству досягати лідерства на ринку та утримувати конкурентні переваги.

Таблиця. Класифікація видів розвитку підприємства

Ознака	Види розвитку
1. Динаміка змін	1.1.Еволюційний – поступовий, рівномірний
	1.2.Революційний – стрибкоподібний, нерівномірний
2. Якість змін	2.1.Прогресивний
	2.2.Регресивний (антирозвиток)
3. За масштабом змін	3.1.Локальний (в окремих підрозділах або сферах діяльності)
	3.2.Загально-корпоративний (у всіх сферах діяльності)
4. За об'єктом змін	4.1.Організаційний
	4.2.Техніко-технологічний
	4.3.Соціальний
	4.4.Економічний
5.За базою змін	5.1.Екстенсивний (за рахунок кількісних змін)
	5.2.Інтенсивний (за рахунок якісних змін)
	5.3.Екстенсивно-інтенсивний (з перевагою кількісних змін)
	5.4.Інтерсивно-екстенсивний (з перевагою якісних змін)
6. За характером змін	6.1.Спрямований
	6.2.Циклічний
	6.3.Спиральний
7. За типом стратегії	7.1.Адаптивний
	7.2.Реактивний
	7.3.Виперджаючий (превентивний)
8. За новизною підходів	8.1.Традиційний
	8.2.Інноваційний

Серед можливих варіантів розвитку підприємства виділяють такі:

- внутрішнє зростання за рахунок використання власних ресурсів;
- перерозподіл внутрішніх ресурсів, зосередження їх на пріоритетних напрямках, диверсифікація діяльності;
- припинення неперіоритетних напрямків діяльності, не забезпечених ресурсами, шляхом продажу акцій та активів або внутрішньої ліквідації та переорієнтації;
- відокремлення, передача видів діяльності, не забезпечених ресурсами, іншим виконавцям на договірній основі, шляхом продажу або відділення активів;
- злиття, поглинання як засіб збільшення ресурсів.

Сучасний розвиток підприємств здійснюється за використанням різноманітних моделей: оргпроекування та реінжинірингу, реорганізації та реструктуризації, аутсорсинга та бенчмаркінга, тощо.